

De Grote Bassin: recreatie én topnatuur in een stadspark

Midden de negentiende eeuw kende de Roeselaarse spin- en weefnijverheid zijn hoogdagen. Door de opkomende mechanisatie, onder meer in de juteweaverijen, was er een grote behoefte aan proceswater. Maar 's zomers was het debiet van de waterlopen die samenvloeien in de stad (met o.m. de Collievijverbeek, de Sint-Amandsbeek en de Mandel) daarvoor ontoereikend.

De Mandel ging in die periode al ondergronds, om voorbij het stadscentrum, bij het Klein Seminarie in de Zuidstraat, weer 'boven water' te komen. Guido Gezelle, die er zelf school liep en les gaf van 1854 tot 1860, schreef daar beroemde gedichten, waarvan zinnen als "krinkelende winklende waterding" en "t ruisen van het ranke riet" bij heel wat mensen nog een belletje doen rinkelen. Maar kort daarna ging het steil bergaf met de waterkwaliteit.

Vanaf 1862 werden stroomopwaarts verschillende spaarbekkens aangelegd, waarvan de Grote Bassin op de Mandel het belangrijkste was. Over een lengte van ruim 900 meter werd de Mandel uitgediept, verbreed, en van een regelbare sluis voorzien om het water op te stuwen.

Als gevolg van de toegenomen industriële activiteiten en lozingen verslechterde de waterkwaliteit snel. Tijdens de zomer was de stank vaak niet te harden. Guido Gezelle, die zijn hele leven nauwe contacten onderhield met het Klein Seminarie, stak zijn weerzin voor die open riool niet onder stoelen of banken. Zelfs het drinkwater raakte vervuild en werd een bron van ziekten, zoals tijdens de tyfusuitbraak van 1879.

Dat is ruim 100 jaar zo gebleven, waarbij de biodiversiteit, behalve en-

Je vindt de 'Grote Bassin' ten noordwesten van het centrum van Roeselare. Vooral de oevers ten noorden van de Weststraat zijn erg natuurijk. Kaarten: <https://topomapviewer.ngi.be/>

kele taaie vissen, weinig voorstelde. Ratten daarentegen... Eind vorige eeuw kwam de kentering door het afkoppelen van de riolering en de opkomst van waterzuivering. De oevervegetatie leefde verrassend snel op en er werden knotwilgen aangeplant langsheen de langgerekte vijver, waarin de vissen herleefden. Dit zorgde ervoor dat de Grote Bassin en zijn omgeving werden ontdekt door tal van vogelsoorten, waarvan we voordien alleen maar konden dromen.

Ondertussen kan je er dagelijks aalscholvers zien vissen. Met wat meer geluk flitst er een ijsvogel voorbij of zie je zelfs een watersnip op de oever. Naast meerkoet, waterhoen en wilde eend broeden er al bijna 10 jaar enkele koppels futen, net als hun kleinste neefje, de dodaars: een betrouwbare barometer voor de waterkwaliteit. Maar vooral de stevige populatie kleine karekieten, die in volle stadscentrum nestelen, spreekt tot de verbeelding. In de rietkraag

van het noordelijke en langste deel van de Bassin telden we dit voorjaar minstens 7 zangposten. Boeiend om dit vanaf het wandelpad te kunnen beleven! Deze onopvallende zomergast, een langeafstandstrekker; voelt zich in jong én overjarig riet in zijn sas.

Geen riet = weg karekiet: dat vreesden we twee jaar geleden, toen op het eind van de zomer de volledige oostelijke oever over een lengte van 600 m werd kaalgeschoren. Weg ook de beschutting en veilige slaapplek voor alle andere watervogels. We namen contact met de bevoegde stadsdienst en stelden een gefaseerd maaiplan voor. Je zorgt dan voor een vlaksgewijze afwisseling tussen stroken met overjarig riet, dat mag blijven staan tot volgend jaar en riet dat gemaaid mag worden. Daar is in de lente dan plaats voor jong riet en het jaar daarop wissel je de maaizones om. Verder spraken we af om pas te maaien na het broed- en trekseizoen van de

rietbewoners. Ons voorstel werd goedgekeurd en heel correct opgevolgd door de dienst, met als resultaat een mozaïek van hoger oud riet en doorkijkjes over het lage jonge riet. So far, so good.

Tot er eind juni, in volle broedseizoen, plannen opdoken om uitgerekend in die tot de verbeelding sprekende rietkraag een 30 m lange aanlegsteiger te bouwen, zodat er roeibootjes verhuurd zouden kunnen worden. Daarbij zou de vernietiging van wettelijk beschermde nesten én ernstige verstoring van de rietzone door bootjes onvermijdelijk zijn. Een spoedoverleg met de bevoegde schepen en ambtenaar, gevolgd door een beargumenteerd schrijven naar het stadsbestuur, heeft op het nippertje het tij kunnen keren. Leefmilieu Roeselare vzw en Natuurpunt Mandelstreek stelden voor om uit te wijken naar het zuidelijke deel van de Grote Bas-

Renewi geeft uw afval weer energie!

renewi **Renewi Belgium nv**
waste no more
Regenbeekstraat 7C - Roeselare
Tel. 051 23 20 11 - www.renewi.be

Een kleine karekiet die – erg uitzonderlijk – toch even komt poseren voor de foto. Wil je weten hoe de kleine karekiet klinkt? Surf dan even naar www.xeno-canto.org. Foto: Freddy Cordy.

sin of naar de Kleine Bassin, waar nauwelijks oeverbegroeiing noch kwetsbare soorten voorkomen. En oef, zo geschiedde.

Zo blijft de Grote Bassin, deze groene ader in het midden van de stad, een voorbeeld waar recreatief gebruik én zeldzame natuur hand in hand gaan, zelfs in Coronatijd! Reken maar dat de bijzondere en kwetsbare fauna van dit park, die zichzelf niet tegen dergelijke plannen kan verdedigen, hier erg blij mee is. En volgende lente, zo vanaf mei, moet je zeker eens komen luisteren naar het onmiskenbaar krasende 'karre-karre-kiet-kiet-kiet, je hoort me wel maar je ziet me niet' in meerstemmig koor tussen de wuivende riethalmen.

En, zo bedacht ik me achteraf, is Roeselare het zichzelf niet verplicht om, alleen al omwille van haar naam, dit levende stukje oernatuur in ere te houden? 'Roes' of 'rousse' is afkomstig van het Gotische woord 'raus'. Dat vind je ook terug in de Franse woorden 'roseau' en 'roselière', die riet en rietveld betekenen. In een ver verleden was dat waarschijnlijk de meest opvallende natuurlijke vegetatie in de natte depressie van de Mandel en haar zijbeken. En een 'laar' of 'lare' is een (vochtige) open plaats in een bos. Niet onlogisch als je weet dat het Vrijbos vroeger tot hier reikte...

Piet Desmet

Alles voor uw tuin

Bij Vanraes vindt u echt alles voor de tuin!
In onze ruime toonzalen kan u kiezen uit méér dan 5.000 artikelen en 30 merken.

VANRAES

Diksmuidsesteenweg 394, 8800 Roeselare - T 051 22 20 15 - www.vanraes.be

Op de valreep koos het stadsbestuur ervoor om het bootverhuur in het zuidelijke deel van de Grote Bassin te organiseren (foto links). Een leuke vorm van recreatie in eigen stad, maar waarbij de rietkragen en de bijzondere populatie kleine karekieten in het noordelijke deel (foto rechts) gevrijwaard bleven. Foto's: Piet Desmet.